

Inhoud

En dan nu het goede nieuws	11
Serius schooltje spelen	13
'De man die onze zoon doodreed was zelf nog zo'n jungske'	21
Sander vangt langoustines en zeezooi	30
In ons land is wél plaats voor kinderen van foute ouders	38
De levenswandel van Iddo	47
Onbeperkt voetballen	59
Hoe de Al Zaidans verschenen in Jorwert	71
De engel van het Ereveld	82
Voor zieke kinderen in de toekomst	90
Baklava voor oma Westerman	99
De grachtensnorkelaar	109
In Sharons lunchroom is niemand zielig	117
Het dertiende verhaal: wij allemaal?	126
Bedankt!	137
Hier vind je onze hoofdpersonen	141
En o ja	143

En dan nu het goede nieuws

Orlog in Syrië, eenzame ouderen, plasticsoep. De wereld is vaak wrang, gemeen en onrechtvaardig, daar zijn we het vast wel over eens – we hoeven het niet mooier te maken dan het is. Er is veel aan de hand. Daar vinden we dingen van, we maken ons zorgen, praten erover, en zo verspreidt zich een algehele negatieve teur, een collectief chagrijn.

En dan nu het goede nieuws: in donkere tijden zijn er altijd mensen die het licht aansteken. Soms goedmoedig en vrolijk, soms met bloed, zweet en tranen, maar wel altijd met overtuiging. Soms gaat er een flinke zoektocht aan vooraf, met aftasten en misgrijpen in de duisternis, en dan weer verder zoeken. Soms ook is de schakelaar zo gevonden.

De kranten staan niet vol met verhalen die je dag beter maken, en dat is ook logisch: kleine grootse acties zijn geen nieuws en zullen daarom niet het achtuurjournaal openen.

Maar dat betekent niet dat ze er niet zijn.

Ouders die een warme band onderhouden met de man die hun kind doodreed, vrouwen die een dorps huis verbouwden voor een Syrisch gezin, een visser die de zee opruimt. In het dagelijks leven en in ons werk als journalist komen we geregeld verhalen tegen waar ons hart sneller van gaat kloppen. Over mensen die ongelofelijk gave dingen doen, op een mooie en vaak originele manier. Dingen waar een ander blij van wordt, waar de wereld een beetje van opknapt. Dingen waar ze zelf niet per se beter van worden. Dingen die ze niet hadden hóéven doen, maar toch deden. Omdat ze die dingen te belangrijk vonden om ze níet te doen. Of omdat niemand anders ze deed.

Zulke verhalen maken ons blij, opgelucht ook: oh, wat fijn, een lichtpuntje, dat had ik nu net nodig!

Als wij deze behoefte aan opbeurende verhalen voelen, redeneerden we, dan zullen anderen die vast ook hebben. Daarom besloten we twaalf alledaagse helden op het voetstuk te zetten dat ze verdienen. Het resultaat heb je nu in handen.

Je zult lezen over een veertienjarige schooldirecteur. Een grachtensnorkelaar. Over jongeren die vriendschap sluiten met eenzame ouderen. Een stadswandeling met een ex-dakloze als gids.

Wij waren nieuwsgierig naar wat deze mensen drijft. Hoe kwamen ze op hun eigenzinnige ideeën? Hoe kunnen ze het opbrengen om hun hoofd nooit te laten hangen? Kunnen ze zich nog voorstellen dat ze níét zouden doen wat ze doen? Wat was het moment dat ze dachten: ja, nú ga ik in actie komen? Gelukkig mochten we voor dit boek al deze mensen het hemd van het lijf vragen.

Behalve dat wij enthousiast worden van hun verhalen, en dat ze het eerdergenoemde lichtpuntje bieden, hebben die verhalen op het oog weinig met elkaar gemeen. Maar schijn bedriegt: er blijken wel degelijk aardig wat gemene delers te bestaan. In het laatste hoofdstuk beschrijven we die, en vertellen we ook hoe de bijzondere daden van onze hoofdpersonen een besmettelijk effect hadden op onszelf.

De meeste van onze 'helden' vinden zichzelf overigens helemaal niet zo bijzonder. Zij zien hun handelen juist doorgaans als heel vanzelfsprekend. Ze hadden geen hoogdravende businessplannen, geen ambitieuze mission statements. Er gebeurde iets waarvan ze dachten: dit moet anders. Stap twee was: ik ga dit veranderen. Vervolgens kwam stap drie: ze lieten zich door niets of niemand van de wijs brengen.

Hoewel sommige van deze verhalen een droevige ondertoon hebben, beuren de hoofdrolspelers ons op. Allemaal mensen die zich niets van de buitenwereld aantrekken en gewoon doen waar ze goed in zijn: gave dingen.

Jaïra Daal is veertien en directrice van een bijspijker-school die kinderen aan hogere Cito-scores helpt.

Serieuw schooltje spelen

Op de eerste zonnige zondagmiddag van het jaar zorgen tientallen kinderen van verschillende leeftijden voor kabaal in een multifunctioneel schoolgebouw in Amsterdam-Zuidoost. Weldra beginnen de lessen van School Makandra, waar basisschoolkinderen wkelijks worden bijgespijkerd. Directrice Jaïra Daal (14) loopt gespannen rond. Ze heeft dadelijk rapportbesprekingen met een aantal ouders, en net nu hapert de printer.

Jaïra's zus Jemyra (16) neemt met de andere juf en meester de oudste kinderen mee naar een klaslokaal verderop. Jaïra zelf ontfermt zich over acht kleintjes. Ze verdeelt hen in twee groepjes. De allerjongsten laat ze op de iPad spelen. Een vriendelijke computerstem leest hun voor: 'Waar staan de bomen netjes van groot naar klein?' 'Waar staan de bomen netjes van dik naar dun?'

De kinderen in haar andere groepje zitten op hun basisschool al in groep twee of drie. Zij moeten een tiental sommen maken, van het kaliber $2+6$ en $4+3$. De kinderen ploeteren, ze tellen de sommen ijverig op hun vingers uit en maken daarbij alsnog fouten. En één meisje schrijft consequent haar antwoorden op vóór de sommetjes in plaats van na het is-teken. Dat geeft niet.

'Het is niet erg als je fouten maakt,' zegt Jaïra vaak. 'Je bent hier om te leren.' En: 'Het is ook moeilijk.'

Met haar klasje loopt ze de sommetjes door.

‘Twee plus vijf, hoeveel vingers moet je dan opsteken? Twee, goed zo, en vijf, heel goed, hoeveel heb je er dan?’ Het jongetje dat de beurt heeft, kijkt bedremmeld naar zijn handen en telt niet zo snel. Het meisje naast hem zit nerveus met haar vinger in de lucht, zij weet het wel: ‘Zeven, juf!’ Later geeft ze nog een goede tip aan een klasgenote die niet weet hoe ze het getal 10 moet schrijven. ‘Je kunt gewoon op de klok spieken, daar staat ook 10 op!’

Een peuter verkondigt luid dat hij moet poepen. De kinderen lachen.

‘Poepen is vies, juf!’

Een ander kind: ‘Nou, jij poept ook!’

Een iPad is leeg. Jaira reddert in de belendende ruimte verder met de printer, de kinderen moeten nu zelfstandig aan hun werkje. Jaira maant: ‘En als je klaar bent, ben je...’

‘STIL, juf!’

Bij het volgende klassikale moment vraagt Jaira de leerlingen of ze weten wat ‘min’ betekent. Gejuich, dat weten ze. ‘Dat is “eraf!”’

In de woonkamer van hun huis in de Bijlmer leggen Jaira en Jemyra uit dat ze hun leerlingen de lesstof willen aanbieden die ze de komende week op school zullen krijgen. Want als je dingen al eens hebt gehad, zijn ze altijd makkelijker en ont-houd je ze beter. Jaira vindt het daarom belangrijk dat alle meesters en juffen op haar school zelf kinderen zijn. Voor hen is de basisschool nog niet zo lang geleden, daarom weten zij nog goed wat daar onderwezen wordt.

Het is voor de kinderen ook leuker, denkt Jaira, dat de juffen zelf nog jong zijn. Haar leerlingen moeten op zondag naar deze school, terwijl hun klasgenoten gewoon vrij zijn. Natuurlijk zijn de meesters en juffen zonder meer de baas, maar toch, kinderen voor de klas voelt minder schools dan grote mensen.

Directrice Jaira tornt daarom niet aan de regels van School Makandra – de naam betekent ‘samen’ in het Surinaams, want de kinderen doen het samen.

‘Ik kreeg wel een keer een brief van een meneer die wilde

helpen. Maar die was al twintig of zo, dus dat mocht niet.'

En wat nu als de meiden zélf volwassen worden? Stopt de school dan? Bijvoorbeeld als ze het huis uit gaan?

Jaira: 'Nou, ik denk wel eerder, want ik wil thuis blijven wonen als ik studeer en dan ben ik al volwassen.'

Het begon ermee dat Jaira dol was op schooltje spelen. Toen ze nog heel klein was, wierp haar vader zich gewillig op als leerling, maar toen haar neefje eenmaal op een leeftijd kwam dat hij kon praten, moest hij eraan geloven. En dat neefje bleek baat te hebben bij Jaira's spel. Hij deed het duidelijk steeds beter op school, hij maakte minder fouten in zijn werkjes en lette beter op.

Vervolgens vroegen ook ouders van vriendjes van haar neefje of ze hun kinderen aan Jaira's goede zorgen mochten overlaten. Jaira rekruteerde haar zus Jemyra en een neef als leraren. Toen kregen ook ouders van klasgenoten van Makandra-kinderen er lucht van en ging het balletje flink rollen. Dat is nu zo'n twee, drie jaar geleden.

Inmiddels heeft School Makandra zo'n 35 leerlingen. Dat de schoolresultaten van het neefje er onder Jaira's hoede op vooruitgingen, was geen eenmalig toeval. Bij alle kinderen is zo'n verbetering te zien, en in sommige gevallen is zelfs het Cito-advies hoger uitgevallen dan voorzien. Jaira's drijfveer is intussen niet veranderd: ze houdt van schooltje spelen, alleen doet ze dat nu ze iets ouder is op grotere schaal.

Jaira is écht de directrice. Haar ouders vinden het heel leuk wat ze doet, maar zij hebben van hun dochter dienstbare rollen toebedeeld gekregen. Moeder zorgt voor warme kost voor na de lessen, vader kopieert en heeft de website vormgegeven. En wanneer in een crisissituatie opeens de printer kuren heeft, weet Jaira het probleem op te lossen met een treffend ingezet 'pap!'.

De ouders betalen twintig euro per maand voor de lessen. Voor dat bedrag zijn hun kinderen niet alleen elke zondagmiddag onder de pannen, ze krijgen ook maaltijden, materiaal, bijzondere activiteiten zoals op Koningsdag, en school-

reisjes, bijvoorbeeld naar de bioscoop. 'Dan leren ze hoe ze zich daar moeten gedragen.'

Het handjevol meesters en juffen dat Jaira ter ondersteuning heeft aangetrokken, krijgt ook twintig euro per maand. Als er na het voldoen van alle kostenposten nog geld overblijft, keert Jaira dat 'salaris' ook aan Jemyra en haarzelf uit. Dat gaat dan direct in de gemeenschappelijke huishoudpot van het gezin.

Op de meeste doordeweekse avonden besteedt Jaira wel wat tijd aan haar directeurschap. Ze plant lessen in, let op het kasboek en bereidt rapportgesprekken voor. Want ja, kinderen op Makandra krijgen gewoon een rapport. En Jaira bespreekt dat met hun ouders. Ze geeft dan ook tips. 'De tafels moeten ze bijvoorbeeld echt zelf oefenen met hun kind. Dat heeft geen zin als je dat alleen op zondag doet.'

Vinden die ouders het niet gek om zo'n officieel rapportgesprek te voeren met een kind? Misschien wel, maar daar heeft Jaira dan nooit iets van gemerkt. Vindt Jaira het zelf niet vreemd dat zij als veertienjarige adviezen kan geven aan volwassenen? Een beetje, wellicht. Maar dat doet er niet toe. Het is gewoon nodig, vindt ze.

Jemyra herinnert zich uit haar eigen basisschooltijd dat veel ouders nooit kwamen opdagen als de school iets organiseerde. Zelfs in rapportgesprekken waren ze vaak niet geïnteresseerd, vertelt ze. Ze is daarom blij dat Jaira streng is en van de ouders betrokkenheid eist. Bij een kind op School Makandra hoort overleg.

Hoe komt het dan dat die ouders niet betrokken zijn en dat de tips die Jaira hun meegeeft nieuw voor hen zijn? De meiden weten het niet. Ze nemen de tijd om na te denken. Na een paar minuten zegt Jemyra bedachtzaam: 'Ik denk dat ze denken dat school alles kan. Dan is school school, en thuis thuis, en dan hoeft je dus thuis niks meer aan school te doen.'

Dat is een groot probleem, vindt juf Jemyra. 'Vaak krijgen kinderen een verkeerd advies omdat ze niet genoeg hun best doen. Als de klassen te groot zijn, zien de meesters en juffen niet wat een kind eigenlijk kan. De ouders zeggen dan niet: "Je moet beter werken." Wij zeggen dat wel.'

De zusjes Daal hebben geen kennis van didactiek. Dat hoeft ook niet, vindt Jemyra. 'Omdat we geen KvK-nummer hebben, kunnen we geen lesmethodes kopen. Maar ik heb een tijdje een licentie voor een lesprogramma gehad, en je ziet eigenlijk dat je, zodra je een methode gebruikt, let op de lesstof die je aanbiedt, en minder op het individuele kind. Je kunt je les beter zelf bedenken.' Dat doen de juffen en meester dus ook.

De basisschool die Jaïra en Jemyra zelf bezochten, droeg het predicaat 'vreedzame school'. School Makandra hanteert de regels die daarbij horen nu ook. Jaïra: 'Dat vind ik heel belangrijk, dat je niet mag pesten en zo.' Als ze met de kinderen oefent hoe je pesten kunt voorkomen, deelt ze gekleurde lintjes uit. Eén kleur staat voor de pester, een ander kind verbeeldt het kind dat wordt gepest, er is iemand die ingrijpt en de rest is neutraal. Vervolgens moeten de kinderen een situatie uitspelen, die daarna uitgebreid wordt nabesproken. Heeft iedereen het goed gedaan? Hadden de kinderen eerder kunnen ingrijpen? Jemyra: 'Zo werken we ook aan hun vocabulaire. Anders weten ze bijvoorbeeld niet wat "neutraal" is.'

Geven de juffen elkaar onderling adviezen over hun lessen? 'Ja,' zegt Jemyra, knikkend naar Jaïra: 'Vooral zij.' Ze zegt het niet plagerig en de veertienjarige directrice reageert inderdaad onbewogen: 'Zij is gewoon te makkelijk met de kinderen. Ze laat hen naast hun vriendinnen zitten, en dan zijn ze afgeleid en leren ze minder.'

Jemyra: 'Maar het is ook belangrijk dat de kinderen zich veilig voelen. Dan snappen ze dingen beter en doen ze meer.'

Jaïra: 'Maar vaak doe je ook gewoon niks omdat je geen zin hebt om in te grijpen. Je moet gewoon strenger zijn. Je kunt iemand voor een groepsopdracht wel naast iemand zetten die ze aardig vinden, liefst iemand die nieuw voor ze is. Dan leren ze elkaar kennen, dat is goed. Maar als ze gewoon voor zichzelf moeten werken, gaan ze alleen maar kletsen als ze met hun vriendinnetjes zitten.'

Op de bank zijn de benen van de zussen verstrengeld.

Jemyra: 'Maar de kinderen die ik lesgeef zijn ook ouder,

dan is het al anders. En ik laat het soms expres een beetje misgaan, zodat ik daarna kan uitleggen hoe je er zelf voor kunt zorgen dat je goed oplet. Maar ja, over streng zijn verschillen we van mening.'

Jaira: 'Dat is geen mening. Het is gewoon zoals ik het zeg.'

De les van Jemyra verloopt inderdaad wat rommeliger dan die van Jaira. Met een andere juf en meester heeft ze vandaag de klasjes gecombineerd, dus zitten er vandaag kinderen uit groep vier tot en met acht in haar lokaal.

Op het bord hangt een kaart van Nederland. 'Waar denk je dat Drenthe ligt?' Eén leerling mag naar voren komen om het aan te wijzen. 'Bijna goed! Probeer het nog eens?' Een jongetje achter in de klas is nieuw en stilzitten is niet zijn hobby. Hij weet de meeste antwoorden al. Hij ondersteunt de arm die zijn vinger opsteekt in zijn oksel om hem nog hoger de lucht in te krijgen. De juffen zien hem wel, maar laten hem wachten, andere kinderen krijgen eerst een kans.

'Waar ligt Limburg?' De jongen die de beurt heeft, is verbaasd over die vraag: 'Dat weet ik niet, ik ben nooit in Limburg geweest!' Als een meisje hem lachend corrigeert, roept de juf haar tot de orde. 'Je mag niet om andermans fouten lachen, hè. Als je nooit fouten maakt, dan leer je ook niets.'

Tijdens de rekenles schalt Famke Louise uit de speakers. De juf inventariseert waar de kinderen moeite mee hebben. De jongere kinderen hebben dat met aftrekken, zeggen ze, de bovenbouwers vinden redactiesommen met breuken erin heel lastig.

Uit een gratis onlineschoolsysteem duikelen de meiden opgaven op, maar die zijn te moeilijk voor de meisjes die om deze sommen hebben gevraagd. Ze moeten bepalen hoelang je over een route van drie kilometer doet als je voor een route van vier kilometer een uur nodig hebt. De juf gaat er goed voor zitten. Ze vertelt dat je het uur eerst moet omrekenen in minuten. Ze instrueert de meisjes dat ze een tabelletje moeten maken. Dat je als je weet hoelang je over vier kilometer doet, kunt bepalen hoeveel minuten je over één kilometer doet.

‘Daarna kun je gewoon “keer” doen voor het antwoord van drie kilometer.’ Bij de kinderen gaat een lichtje aan, en ze roepen blij het antwoord.

De opgave waarin ze op vergelijkbare manier de prijs van stripboekjes moeten bepalen, vinden ze nu niet moeilijk meer.

‘Let op!’ roept de juf weer. ‘Je moet de euro’s eerst naar centen omrekenen. Dat deed ik fout bij de Cito, dat gaat jullie niet gebeuren!’

Jaira vindt rekenen het leukst om te geven, Jemyra houdt het meest van begrijpend lezen. ‘Dat is heel belangrijk, alle andere dingen kun je beter als je begrijpend lezen goed kunt.’ Het zijn niet per se de vakken waar ze zelf goed in zijn op school. Jaira zit in drie havo, en Jemyra zit in vier vwo. Jaira hoopt op een toekomst als kinderarts, Jemyra is van plan advocaat te worden. Jaira is blij met de havo. ‘Ik wilde niet naar het vwo. Ik zag mijn zus, die was best wel een nerd met een grote tas boeken. Zo wilde ik niet zijn.’ Desgevraagd bevestigt Jemyra dat het beeld dat haar zusje schetst klopt. ‘Toen was ik ook nog niet bezig met mode en zo.’

Ze zijn allebei wel braver dan veel van hun klasgenoten, zeggen ze. ‘Wij hebben altijd van onze vader geleerd dat je hard moet werken. En als het niet goed gaat, krijgen we meteen bijles. Dus wij gaan niet zo snel klieren op school.’ Naar eigen zeggen houden de dames Daal zich aan de regels van hun ouders. Jemyra: ‘Dat hele puberen, dat vinden wij stom. Maar misschien komt dat nog.’

De meeste van hun klasgenoten hebben er geen idee van wat de zussen in het weekend doen. Dat komt omdat ze dit jaar van school zijn veranderd, naar een school dichterbij. Op hun vorige school wist iedereen het, Jaira is namelijk genomineerd geweest voor ‘Amsterdammertje van het jaar’. Toen kwam ze opeens in de krant en zelfs in het *Jeugdjournaal*. Haar klasgenoten zeiden er weinig over. Jaira: ‘Ja, dat ze het wel goed vonden of zo.’

Jaira vindt die media-aandacht maar gek. School Makaan-dra is gewoon een school! Goed, ze kent geen enkele andere school die door een veertienjarige wordt geleid. Maar ze be-